

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programa

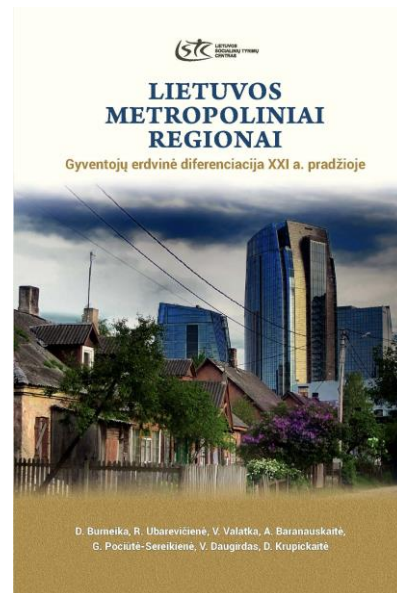

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Socialinė erdvinė segregacija Lietuvos metropoliniuose regionuose

Donatas Burneika
Rūta Ubarevičienė, Vytautas
Valatka ir kt.

Lietuvos socialinių tyrimų
centras

Pranešimo struktūra ir tikslai

1 dalis. Erdvinio vystymosi netolygumo problema ir jo matavimai

2 dalis. Erdvinė segregacija Lietuvos miestuose

Pagrindinis pranešimo tikslas – atskleisti gyventojų erdvinio (teritorinio) pasiskirstymo diferenciaciją Lietuvos metropoliniuose regionuose

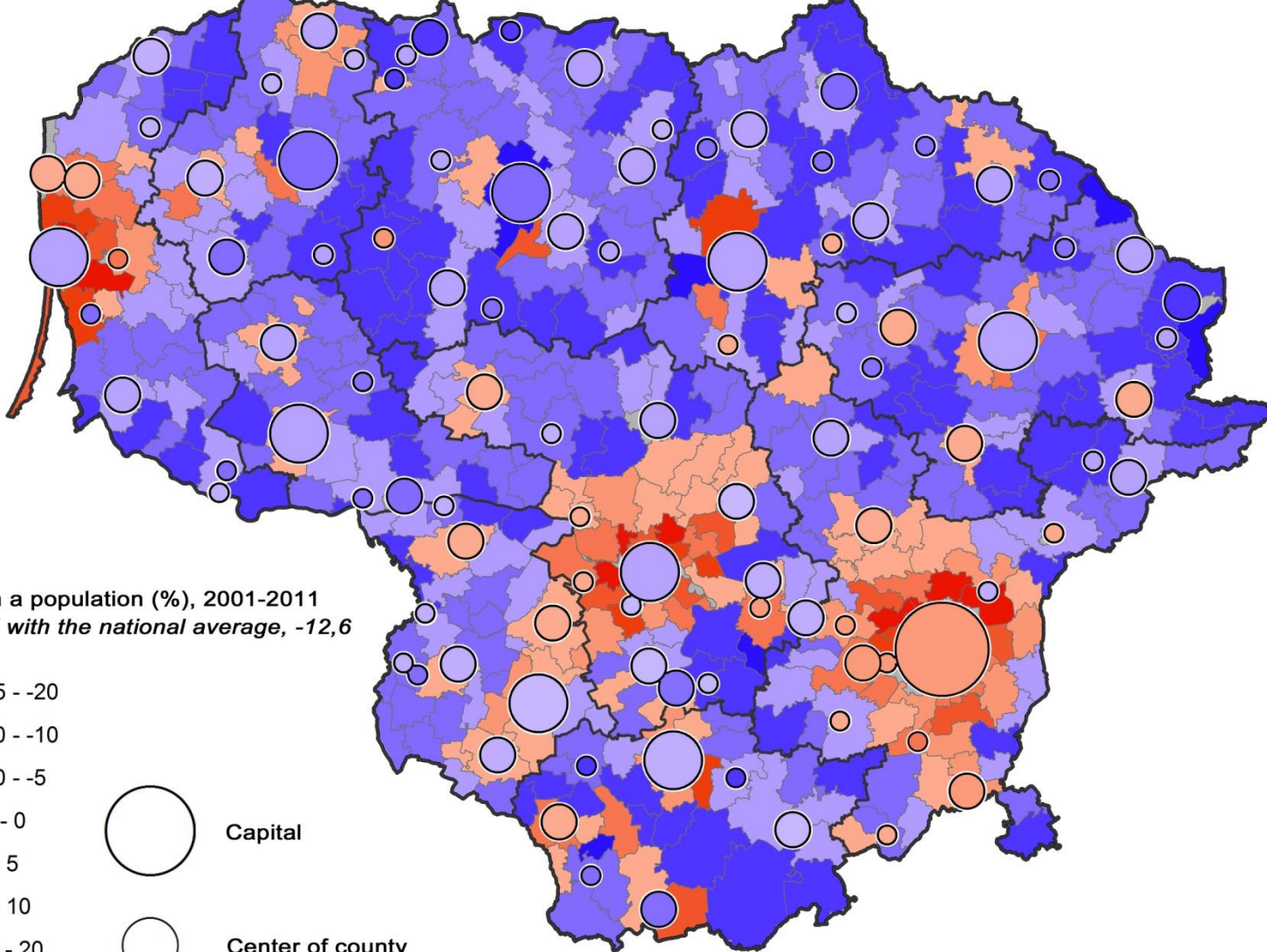
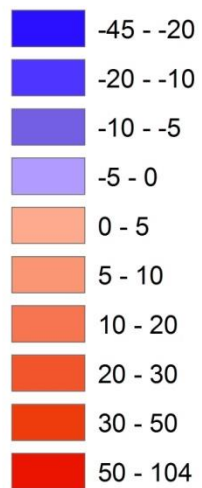
Metropolizacijos mechanizmas

Struktūriniai visuomenės bendrai ir ekonomikos konkrečiai pokyčiai vykstantys visose Vakarų šalyse neišvengiamai veda į teritorinius visuomenės išsidėstymo pokyčius. Nauja visuomenė ir nauja ekonomika reikalauja naujų erdvių (*seni darbai nyksta kitose vietose nei kuriasi nauji*). Pasekmės:

- Gyvenviečių sistemos transformacija centro – periferijos ašyje (migracija)
- Regioninio išsivystymo pokyčiai
- Erdvinė - socialinė segregacija
- Ir kt...

Procesai neišvengiami, bet turintys daug neigiamų pasekmių

Change in a population (%), 2001-2011
compared with the national average, -12,6

Erdviniai (regioniniai) skirtumai

- Ūkis nesivysto tolygiai ir šis netolygumas pastebimas visuose teritoriniuose lygiuose nuo viso pasaulio iki konkretaus gyv. kvartalo.
- Rinkos ekonomika efektyviai perskirsto gyventojus, bet neišsprendžia ūkio netolygumo keliamų problemų, todėl *kažkokia valstybės* intervencija reikalinga

Erdvinio netolygumo problemų lygiai šalyse: Kur ir dėl ko rūpintis reiktų?

- Netolygi ūkio plėtra santykinai savarankiškose ekonominėse sistemose, apimančiose didelius, NUTS 1 ar NUTS 2 lygio regionus.
- Gerovės skirtumai „kasdienio gyvenimo“ regionuose (teritorijos kur vyksta įprastas gyvenimo ciklas namai-darbas-poilsis).
- Erdvinė segregacija gyvenamųjų teritorijų viduje.

Erdvinė socialinė segregacija arba rezidencinė diferenciacija

Pagrindinė priežastis:

Socialiniai visuomenės skirtumai, kurie neišvengiamai anksčiau ar vėliau sukuria erdvinius skirtumus, kai skirtingų pajamų, kultūros, įpročių ir t.t. grupės pradeda gyventi atskirai.

Pagrindinė problema:

Skirtingose vietose gyvenantys žmonės turi skirtingas gyvenimo galimybes (t.y. jų ateitį nulemia ne tik tai koks tu esi, bet ir kur tu esi)

Segregacijos matavimai

Galimi tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai tyrimų metodai, bet siekiant atskleisti segregacijos apimtį, paplitimą, tendencijas ir pan., daugiausia naudojami įvairūs kiekybinės erdvinės analizės metodai, kurių pasekmėje turime:

- Matematinis indeksas, kuria įvertina ir nurodo segregacijos lygį (įvairius jos aspektus) tam tikroje teritorijoje
- Kartografiniai vaizdai, kurie parodo segregacijos erdvinę raišką, tam tikroje teritorijoje
- Koreliacijos indeksus – priklausomybių tarp įvairių reiškinių nustatymui

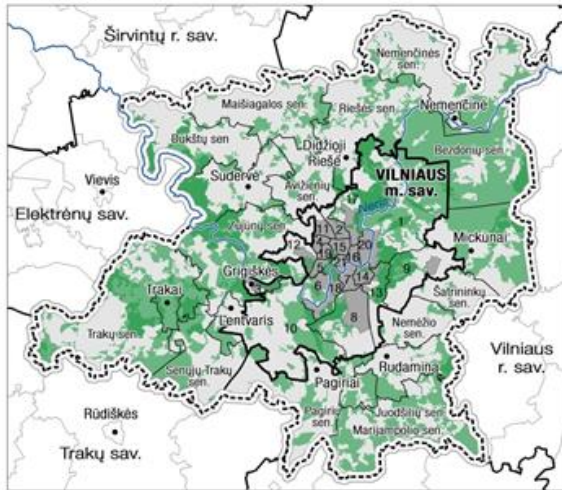
Segregacija Lietuvos metropoliniuose miestuose

Daugiausia dėl itin skaitlingos migracijos, per pastaruosius 2 dešimtmečius trijuose Lietuvos didmiesčiuose labai aiškiai pastebimi keli erdvinės transformacijos procesai:

- Teritorinė plėtra, nulėmusi miestų transformaciją į miestų regionus
- Socialinė segregacija, sutelkianti miestuose aukštesnio profesinio statuso gyventojus
- Erdvinė segregacija erdviškai išdiferencijuojanti skirtingas socialines grupes (*pagrindinis klausimas - kaip labai?*)

Lietuvos metropoliniai regionai

VILNIAUS MR

- Metropoliniai miestų regionai
- Centrinės MR dalys
- Priemiestinės teritorijos
- Savivaldybių ribos
- Seniūnijų ribos
- Miškai ir saugomos teritorijos

Vilniaus miesto seniūnijos

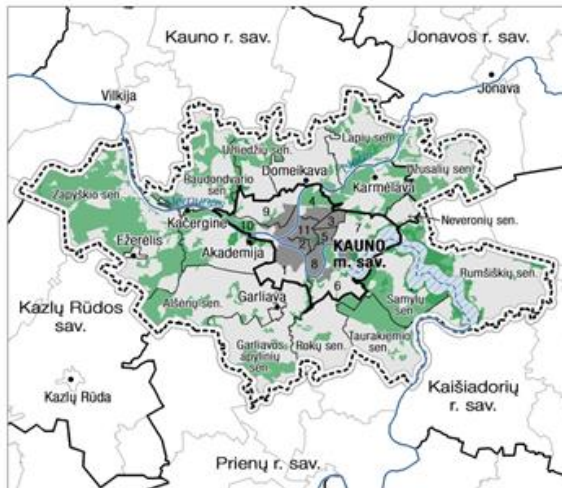
1 Antakalnio	8 Naujininkų	15 Šeškinės
2 Fabijoniškių	9 Naujosios Vilnios	16 Šnipiškių
3 Gijūniškių	10 Panerių	17 Verkių
4 Justiniškių	11 Pašilaičių	18 Vilkipėdės
5 Karoliniškių	12 Piliaitės	19 Viršuliškių
6 Lazdynų	13 Rasų	20 Žirmūnų
7 Naujamiestio	14 Senamiesčio	21 Žvėryno

Kauno miesto seniūnijos

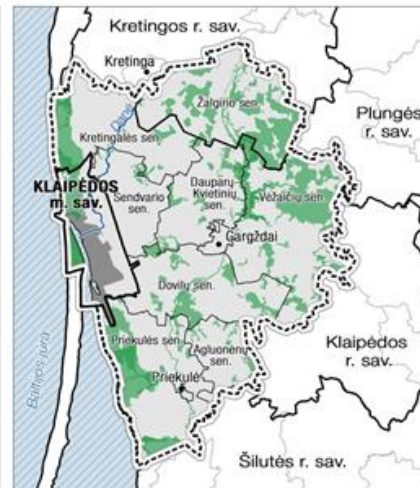
1 Aleksoto	7 Petrašiūnų
2 Centro	8 Sančių
3 Dainavos	9 Šilainių
4 Eigulių	10 Vilijampotės
5 Gričiupio	11 Žaliakalnio
6 Panemunės	

10 km

KAUNO MR

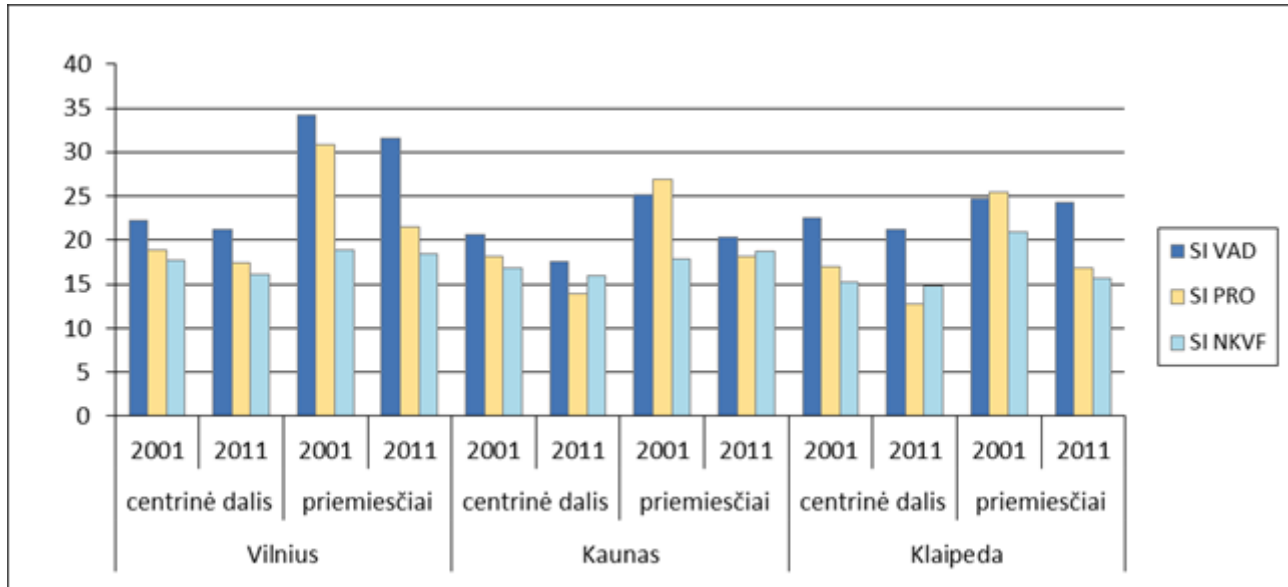

KLAIPĖDOS MR

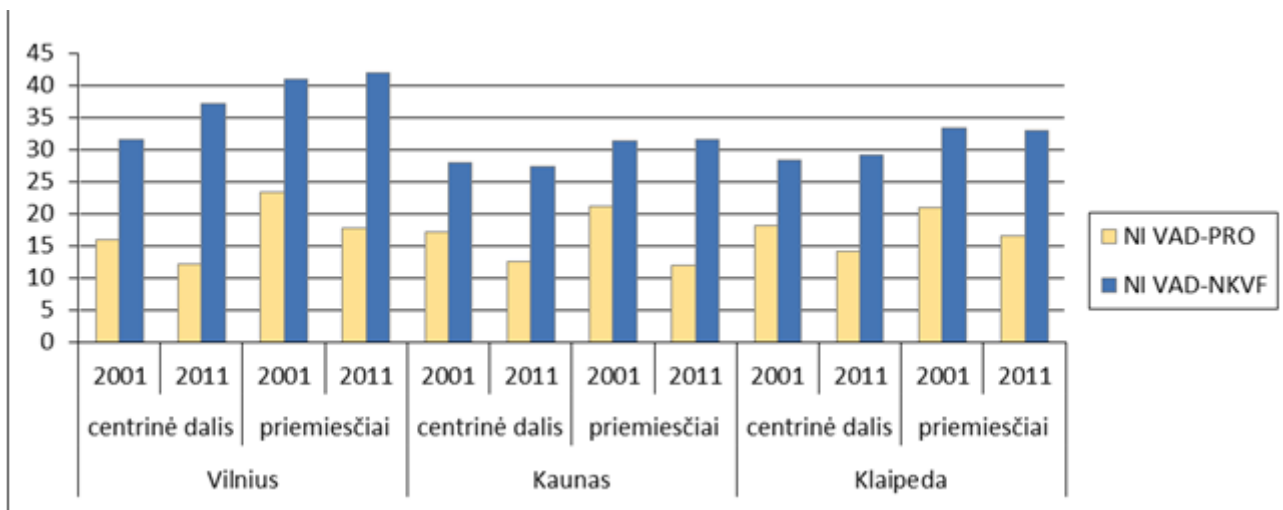

Indeksai

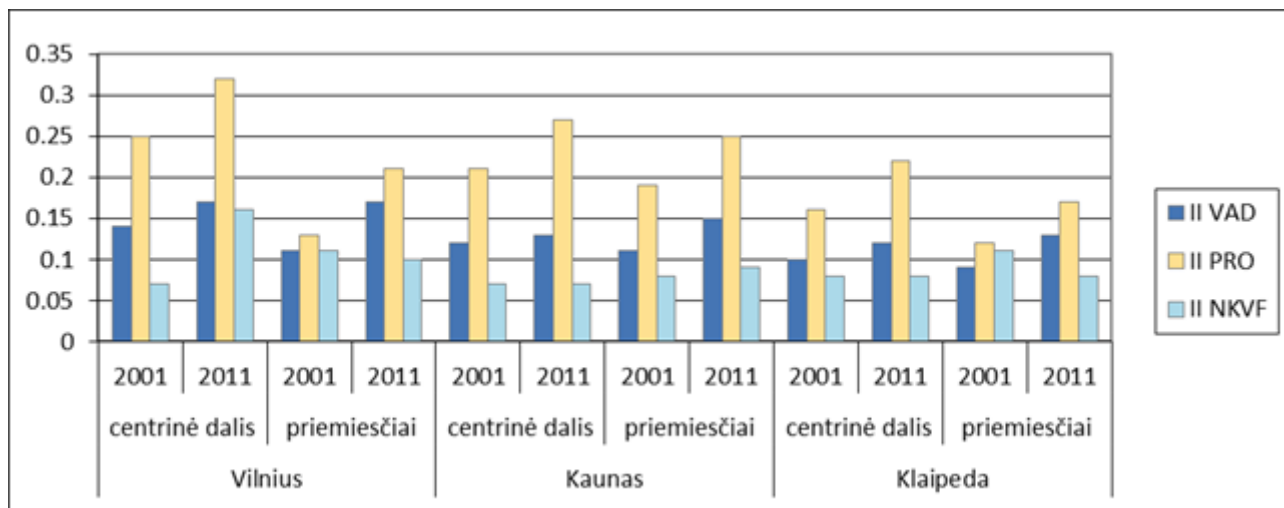
Segregacijos indeksas – pasiskirstymo netolygumo rodiklis

Nepanašumo indeksas – kaip atskirai gyvena 2 atskiros gyventojų grupės

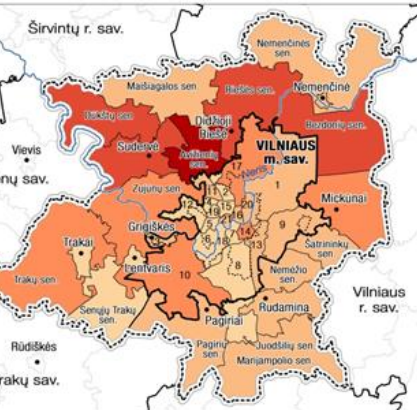
Izoliacijos indeksas – kaip atskirai gyvena konkreti grupė – faktinė segregacija

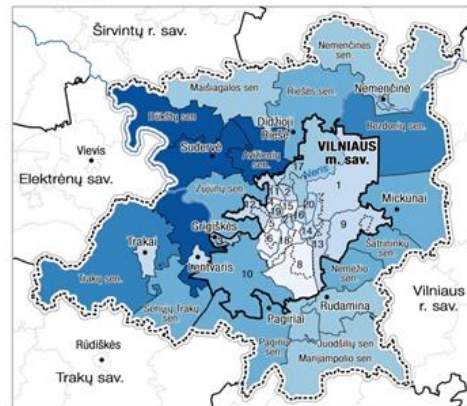
Vizualinė kartografuotų reiškinių analizė

Miestų erdvės socialinio statuso diferenciacija 2001 – 2011

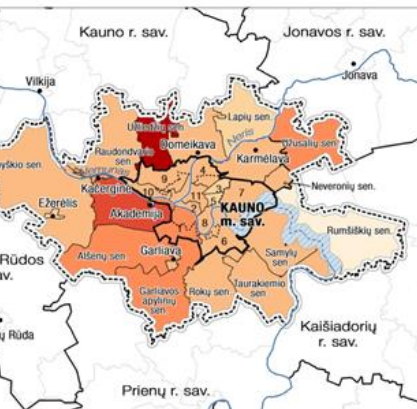
US MR

VILNIAUS MR

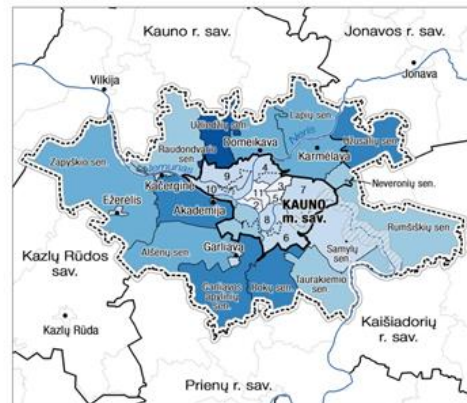
MR

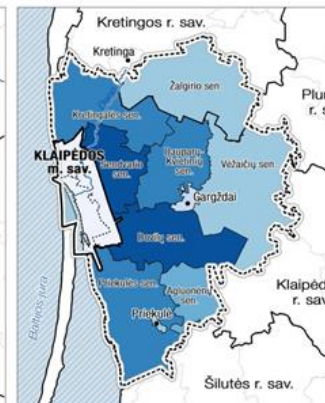
KLAIPĖDOS MR

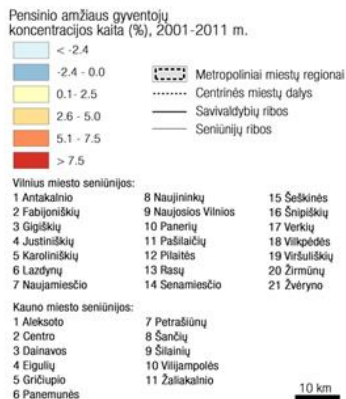
KAUNO MR

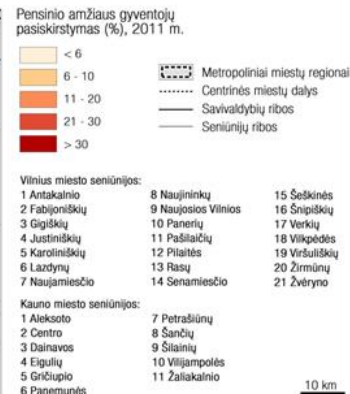
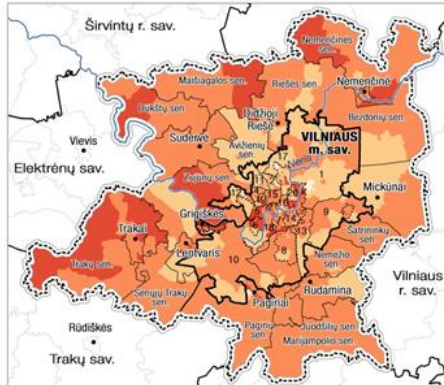
KLAIPĖDOS MR

Pensinio amžiaus gyv. koncentracijos skirtumai ir jų kaita 2001 - 2011

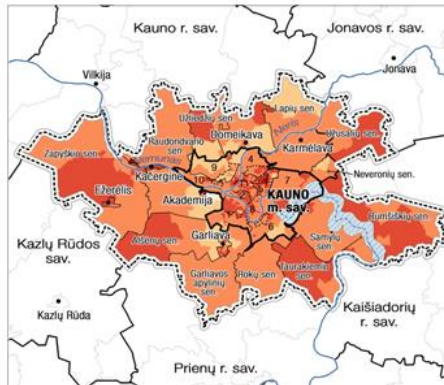
VILNIAUS MR

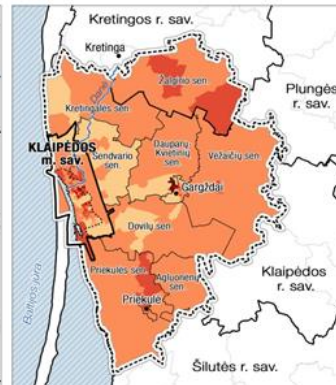
KLAIPĖDOS MR

KAUNO MR

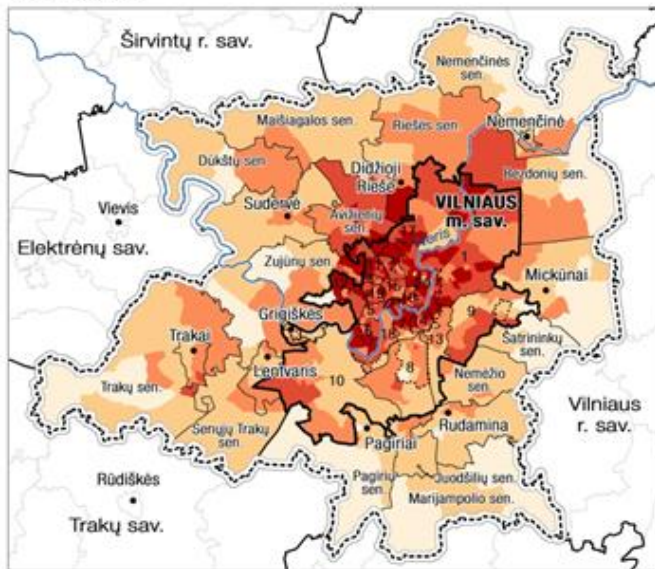

KLAIPĖDOS MR

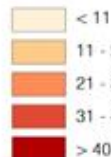

Gyv. Turinčių aukštąjį išsilavinimą koncentracijos skirtumai 2011

VILNIAUS MR

Gyventojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, pasiskirstymas (%), 2011 m.

Metropoliniai miestų regionai
Centrinės miestų dalys
Savivaldybių ribos
Seniūnijų ribos

Vilnius miesto seniūnijos:

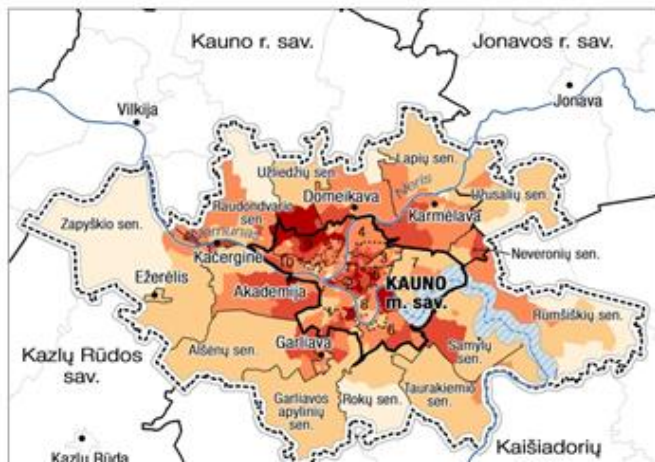
1 Antakalnio	8 Naujininkų	15 Šeškinės
2 Fabijoniškių	9 Naujosios Vilnios	16 Snipiškių
3 Gigiškių	10 Panerių	17 Verkių
4 Justiniškių	11 Pašilaičių	18 Vilkipėdės
5 Karoliniškių	12 Pilsaitės	19 Viršuliškių
6 Lazdynų	13 Rasų	20 Žirmūnų
7 Naujamiesčio	14 Senamiesčio	21 Žvėryno

Kauno miesto seniūnijos:

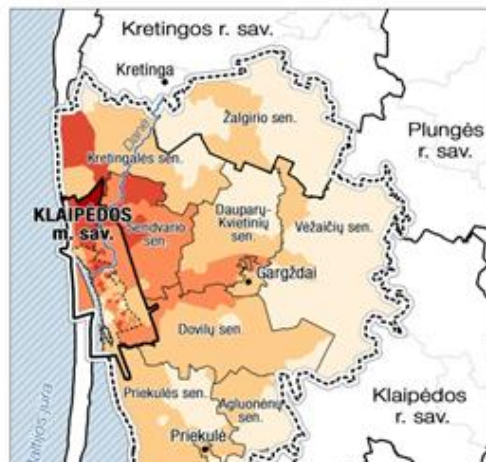
1 Aleksoto	7 Petrašiūnų
2 Centro	8 Šančių
3 Dainavos	9 Šilainių
4 Eigulių	10 Vilijampolės
5 Gričiupio	11 Žaliakalnio
6 Panemunės	

10 km

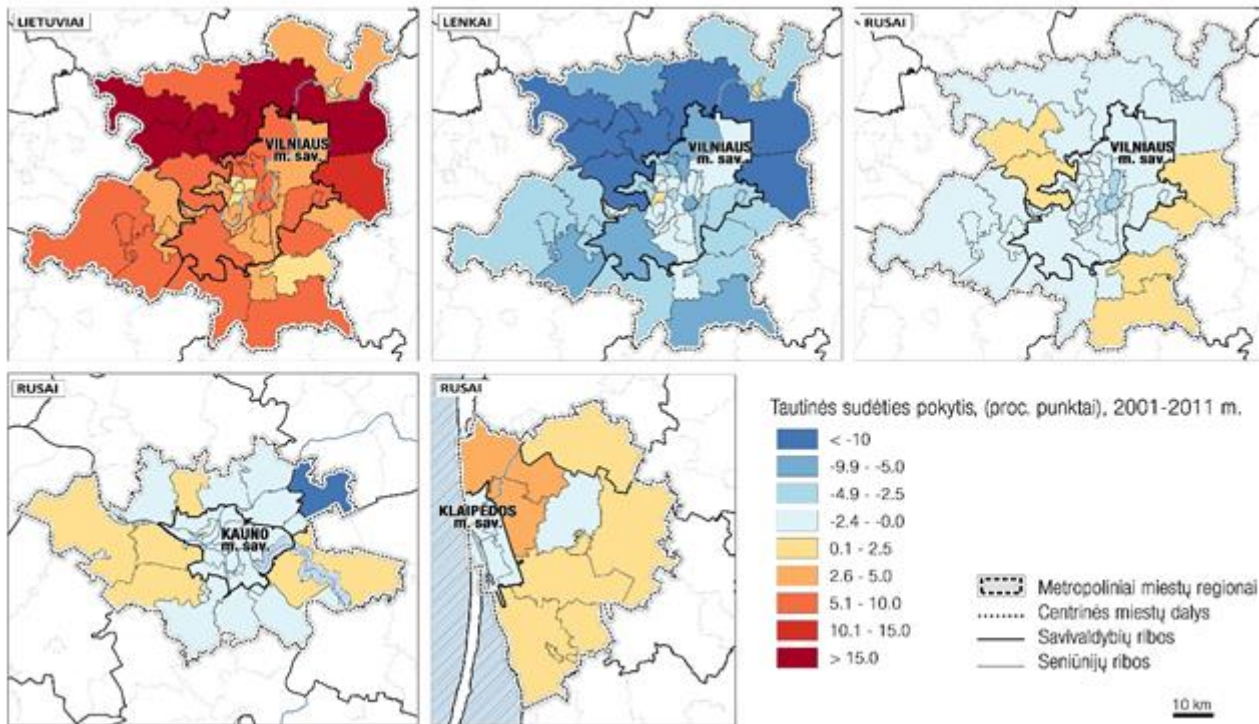
KAUNO MR

KLAIPĖDOS MR

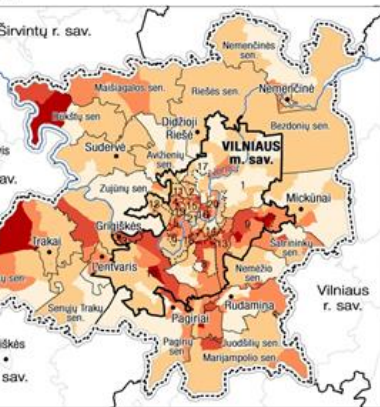

Etninių grupių koncentracijos pokytis 2001 - 2011

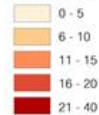

Etninių grupių koncentracija MR kaimynystėse 2011

MR

Rusų dalis (%), 2011 m.

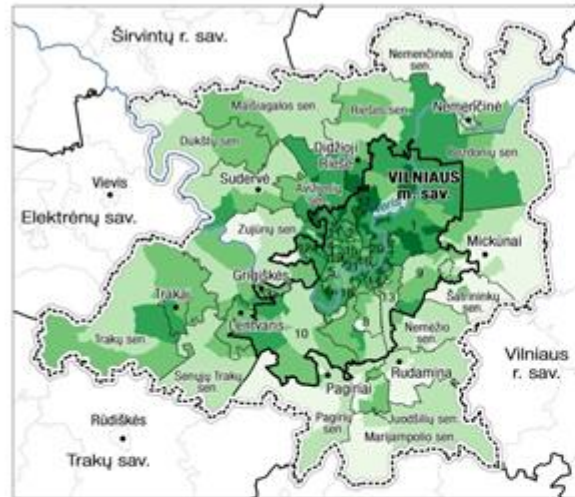

Vilniaus miesto seniūnijos:

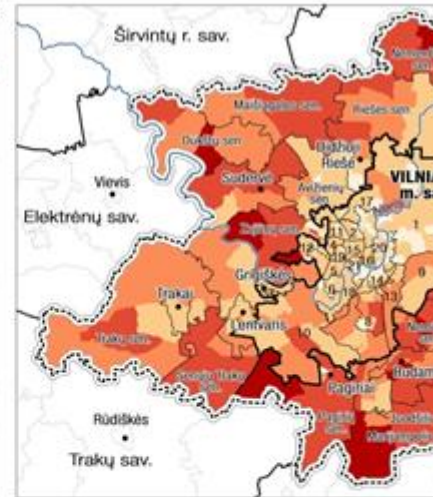
1 Antakalnio	8
2 Fabijoniškių	9
3 Gigaiškių	11
4 Justiniškių	1
5 Karoliniškių	1
6 Lazdynų	1
7 Naujamiėsčio	1

Kauno miesto seniūnijos:

1 Aleksoto	7
2 Centro	8
3 Dainavos	9
4 Eigulų	1
5 Grišupio	1
6 Panemunės	1

Lietuvių dalis (%), 2011 m.

Lenkų dalis (%), 2011 m.

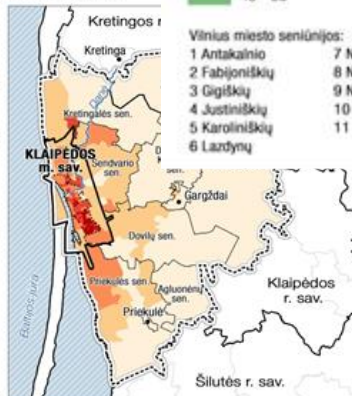

- Metropoliniai miestų regionai
- Centrinės miestų dalys
- Savivaldybių ribos
- Seniūnijų ribos

MR

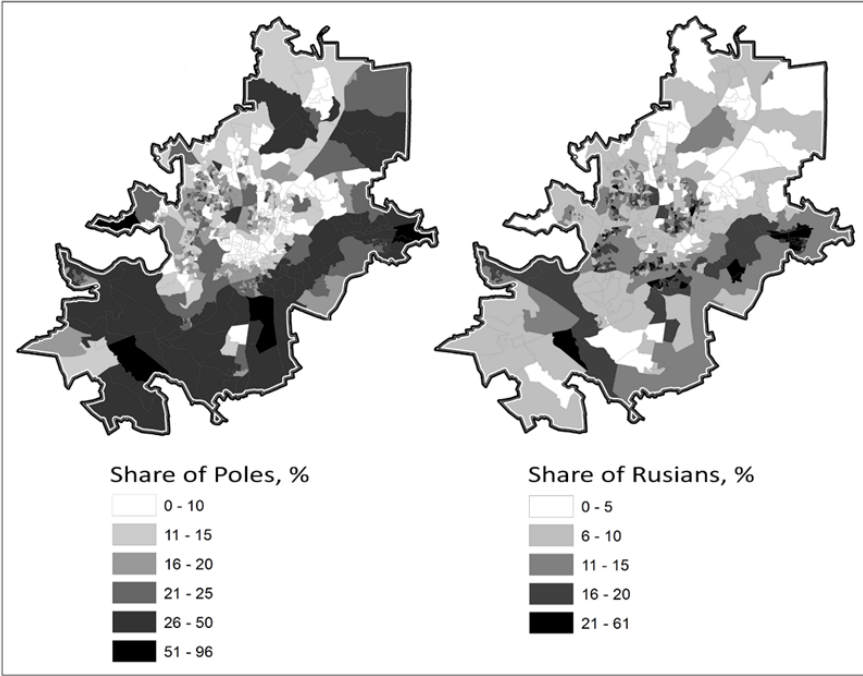
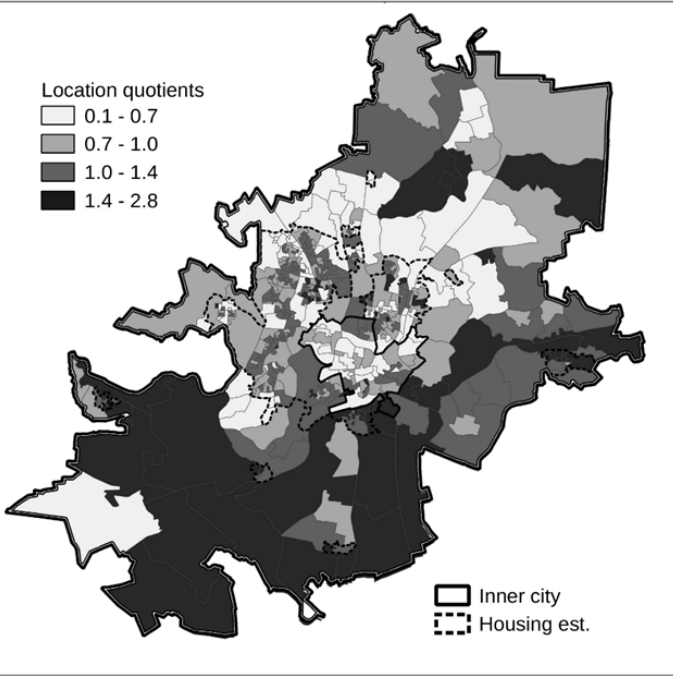
KLAIPĖDOS MR

Vilniaus miesto seniūnijos:

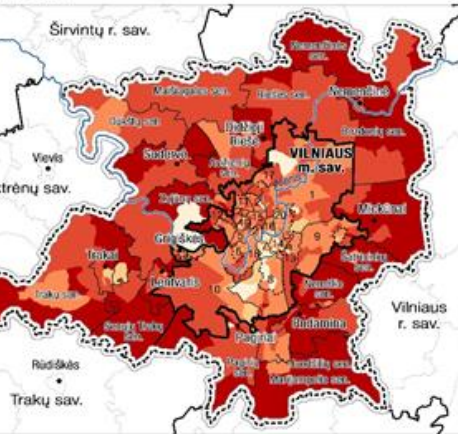
1 Antakalnio	7 Naujamiėsčio	12 Pilaitės	17 Verkių
2 Fabijoniškių	8 Naujininkų	13 Rasių	18 Vilkpėdės
3 Gigaiškių	9 Naujosios Vilnios	14 Senamiėsčio	19 Viršuliškių
4 Justiniškių	10 Panerių	15 Šeškinės	20 Žirmūnų
5 Karoliniškių	11 Pašilaičių	16 Šnipiškėlių	21 Žvėryno
6 Lazdynų			

Nekvalifikuoti darbuotojai ir etninės mažumos Vilniaus mieste 2011

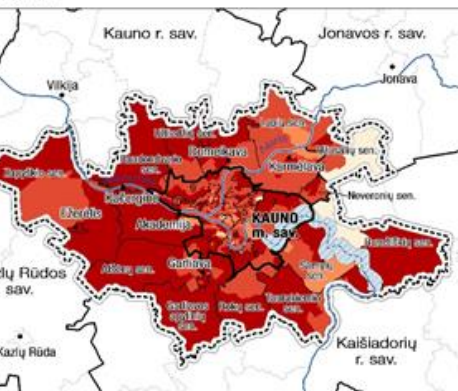

Katalikai ir netikintys 2011

VILNIAUS MR

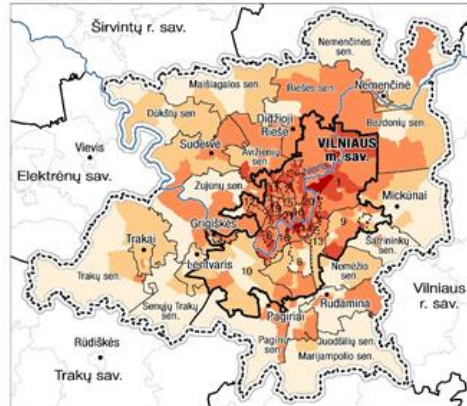
KAUNO MR

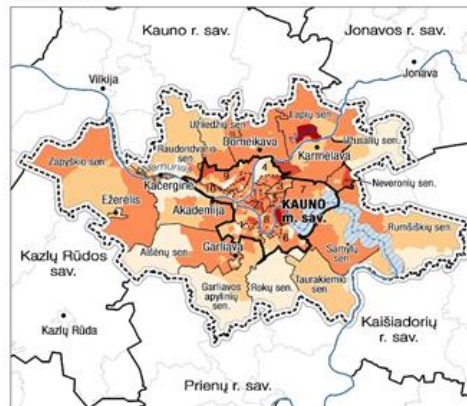
KLAIPĖDOS MR

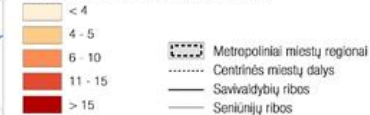
VILNIAUS MR

KAUNO MR

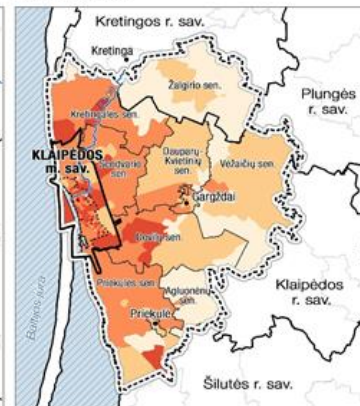
Netikinčiųjų pasiskirstymas (%), 2011 m.

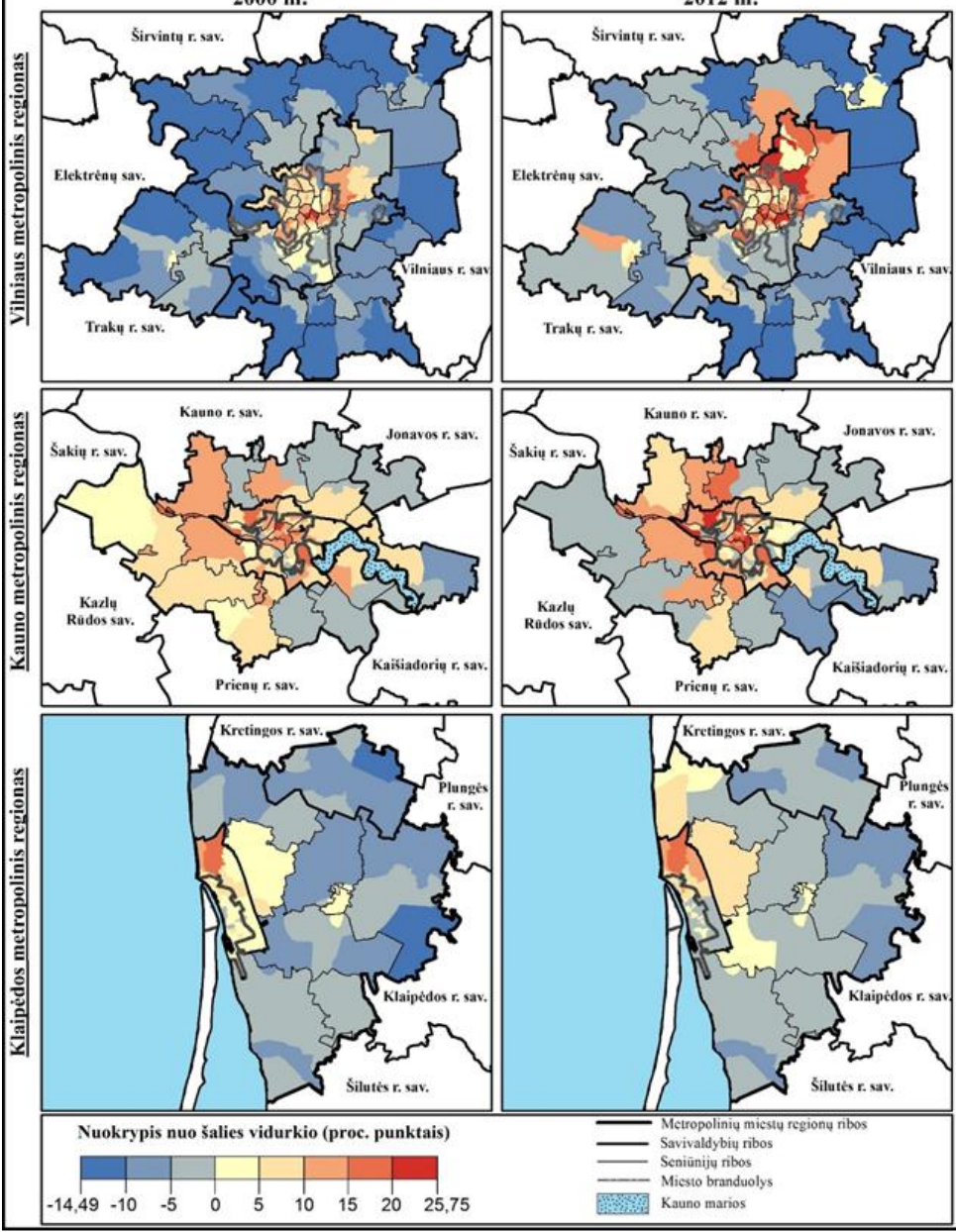
- Vilnius miesto seniūnijos:**
- 1 Antakalnio
 - 2 Fabijoniškių
 - 3 Gijūnų
 - 4 Justiniškių
 - 5 Karoliniškių
 - 6 Lazdynų
 - 7 Naujamiestio
 - 8 Naujininkų
 - 9 Naujosios Vilnios
 - 10 Panerių
 - 11 Pašilaičių
 - 12 Pilsaitės
 - 13 Rasių
 - 14 Senamiestio
 - 15 Šeškinės
 - 16 Šnipiškų
 - 17 Verkių
 - 18 Vilkipėdės
 - 19 Vršuliškių
 - 20 Žirmūnų
 - 21 Žvėryno
- Kauno miesto seniūnijos:**
- 1 Aleksoto
 - 2 Centro
 - 3 Dainavos
 - 4 Eigulių
 - 5 Griūbiupio
 - 6 Panemunės
 - 7 Petrašiūnų
 - 8 Šančių
 - 9 Šitainių
 - 10 Vilijampolės
 - 11 Žalialaknio

10 km

KLAIPĖDOS MR

Politinė diferenciacija – dešiniųjų partijų palaikymas 2000 ir 2012 (nuokrypis nuo šalies vidurkio)

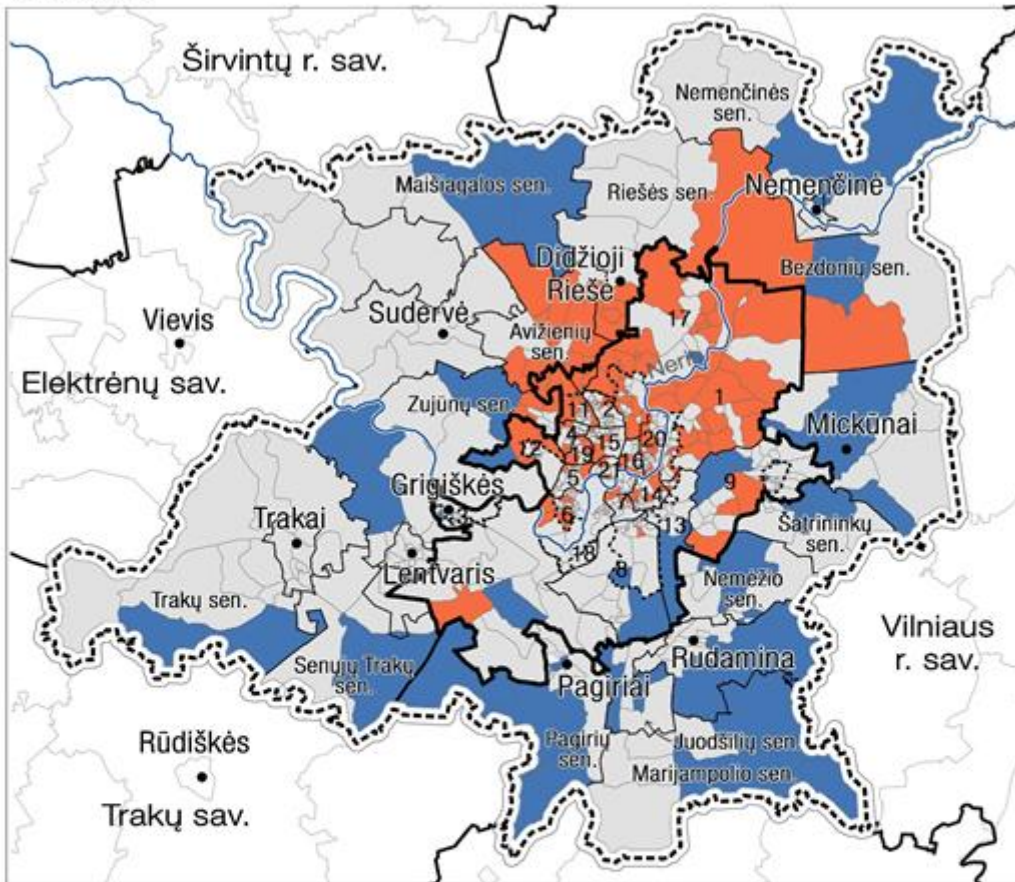
Regresinės analizės rezultatai – priklausomybių nustatymas

Palyginus su lietuviais, tikimybė turėti aukštesnio statuso profesiją yra:

- 1,2 karto mažesnė rusams ir 1,7 karto mažesnė lenkams visoje **Lietuvoje**.
- 2,5 karto mažesnė rusams ir 3,6 karto mažesnė lenkams **Vilnius MR**.
- 1,6 karto mažesnė rusams ir 1,7 karto mažesnė lenkams **Kauno MR**.
- 1,6 karto mažesnė rusams ir 1,2 karto mažesnė lenkams **Klaipėdos MR**.

Vilniaus metropolinio regiono rezidencinės diferenciacijos struktūra 2011 m

VILNIAUS MR

- Aukštesnio statuso lietuviškos kaiminystės
- Žemesnio statuso daugiatautės kaiminystės
- Mišrios sudėties kaiminystės

- Metropoliniai miestų regionai
- Centrinės miestų dalys
- Savivaldybių ribos
- Seniūnijų ribos

Vilnius miesto seniūnijos:
 1 Antakalnis 8 Naujininkų 15 Šeškinės
 2 Fabijoniškės 9 Aliejininkai 16 Šalčininkai
 3 Šalčininkai 10 Žirmūnai 17 Šnipiškės
 4 Šnipiškės 11 Žirmūnai 18 Šnipiškės
 5 Grigiškės 12 Žirmūnai 19 Šnipiškės
 6 Grigiškės 13 Žirmūnai 20 Šnipiškės
 7 Grigiškės

Ačiū už dėmesį!

Klausimai????

